

زلفا معطران/ایران

«ایران» از دلایل میل به تجرد و راهکارهای جلوگیری از آن گزارش می دهد

گم شدن اسطوره زندگی مشترک

مهسا قوی قلب خبرنگار

بر پایه آمار ثبت احوال کشور در بهار سال ۱۴۰۱ در کل کشور ۱۴۲ هزار و ۲۹۸ واقعه ازدواج و ۴۴ هزار و ۱۵۹ مورد طلاق به ثبت رسیده و از کل ۱۴۲ هزار و ۲۹۸ مورد ازدواج ثبت شده در بهار سال جاری، ۵۲ هزار و ۱۵۵ ازدواج در فروردین ماه، ۴۴ هزار و ۵۵۶ ازدواج در اردیبهشت ماه و ۴۵ هزار و ۵۸۷ مورد ازدواج نیز در خرداد ماه به ثبت رسیده است. همچنین از مجموع ازدواج‌های ثبت شده در سه ماه نخست سال جاری در کشور، بیشترین ازدواج‌ها به ترتیب مربوط به استان‌های تهران با ۱۶ هزار و ۲۲۵ مورد، خراسان رضوی با ۱۲ هزار و ۴۰۱ مورد و خوزستان با ۱۰ هزار و ۹۳۹ مورد است. کمترین ازدواج‌های ثبت شده در کشور نیز در همین زمان به ترتیب مربوط به استان‌های سمنان با ۸۱۸ مورد ازدواج، ایلام یک هزار و ۳۷۷ مورد ویزد با یک هزار و ۵۱۵ مورد ازدواج بوده است.

چند سالی است که با افزایش آمار طلاق در کشور، تجرد گرایی و میل به تنها زندگی کردن افزایش پیدا کرده و لازم است زمینه‌هایی فراهم شود تا بحث جدیدی با محوریت خانواده گرایی در محافل سیاسی و اجتماعی کشور مطرح شود. از سوی دیگر، دنیای مدرن با حجم اطلاعات و تبلیغات و فعالیت‌های تجاری هفند فمدن بالا و افزایش مصرف گرایی روبه‌رو است. همچنین دنیای مجازی و شبکه‌های اجتماعی که جزو گسترده‌ترین، سریع‌ترین و در عین حال با قابلیت بالای مخفی کاری است، بر طرفدارترین راه ارتباطی امروزه به شمار می رود و در کنار مزایای زیاد می‌تواند بسیار مخرب و آسیب‌زا باشد و خواسته یا نخواست به بنیان خانواده‌ها لطمات جدی وارد کرده و آنها را تا مرز فروپاشی پیش ببرد. این در حالی است که به گفته معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده، به اینکه بنا نبوده میزان طلاق ۲۰ درصد کاهش یابد، ریتیمی معکوس پیش آمده و این رقم تا میزان ۸ درصد نیز رشد داشته است.

محمد زینالی اناری جامعه‌شناس، با بیان اینکه این روزها دیده می‌شود که آمار طلاق توافقی و احساس آزادی از جدایی بیشتر شده است، به «ایران» می‌گوید: فروپاشی خانواده‌ها در اثر گسترش شبکه‌های اجتماعی با تجارب مشابه، افزایش می‌یابد. به نوعی که می‌توان از شبکه‌ای شدن طلاق سخن به میان آورد. اما بنا وجود این هیچ نیرویی نمی‌تواند دوستان همدل را از هم جدا کند و چه بسا مسائلی وجود دارد که باعث می‌شود زلزله موجود در کلام برخی افراد پرتفوذ، باعث ریزش خانواده‌های روی گسل شود. دوستی وقتی پایان می‌یابد که دوستاناران را چیزی شده باشد و طلاق هم زمان پایان دوستی‌ها است، اگرچه بسیاری از خانواده‌ها با الگوهای سنتی ازدواج کرده‌اند و ملاک‌شان نه دوستی و عشق که سنت و پسند بزرگان یا محدودیت‌های جبری دیگر بوده است. در دوره معاصر، بسیاری از خانواده گسترده که سه نسل را در خود جای می‌داد، جای خود را به خانواده‌های تک‌همسر و هسته‌ای داده است که شرایط

لایک فضای مجازی پای زیست مجردی

رضافرخی خبرنگار

این روزها زیست مجردی در جامعه ایرانی به اندازه قابل توجهی روبه افزایش است. به شکلی که برخلاف گذشته، حتی صاحبان خانه‌ها هم دیگر حساسیتی برای اجاره خانه‌های خود به مجردها ندارند. بسیاری از نوازندگان املاک هم برخلاف گذشته به آسانی برای افراد مجرد خانه پیدا می‌کنند و به آنها اجاره می‌دهند. در کنار این مساله وقتی شما به سایت‌های اجاره خانه مراجعه می‌کنید، مشاهده خواهید کرد که در کنار آگهی برخی خانه‌های کم متراژ نوشته شده: «مناسب مجردا» خانه‌های ۴۰ تا ۵۰ متری که بسیاری از مؤجران آن مجرد هستند.

شاید در گذشته بخش زیادی از این مجردها مهاجران به شهرهای بزرگ و دانشجویان بودند، ولی امروز بخش اعظمی از آنها کسانی هستند که خواهان زندگی جدا از پدر و مادر خود هستند و به شکلی رو به زیست مجردی آمده‌اند.

تغییر عرصه‌های زندگی را در زنان ایجاد می‌کند که ممکن است در تعارض با روایت قبلی خانواده باشد.

زینالی به نکته دوم اشاره کرده و ادامه می‌دهد: نکته دیگر این است که در جامعه ما اصرار زیادی به تعهد اخلاقی و حقوقی در قبال پیوند زناشویی وجود دارد و آن نکته عاطفی که می‌تواند موجب تقویت روابط دوستانه همسران باشد، نادیده گرفته می‌شود. در دوره معاصر خانواده هسته‌ای با جریان‌های ادبی و تئاتری چون عشق رمانتیک و موسیقی‌های بسیاری دربارۀ اسطوره نیمه گذشته شکل گرفته که مدام نیاز به فرصتی ادبی یا هیجانی برای بازتولید آن است. از سویی عشق رمانتیک چندان مورد قبول هنجارهای مسلط ادبی ما نبوده و اگر در برخی زوجین اهل مطالعه هم باشد، به سبب سختی‌های زندگی و زمانه، فرصتی برای اجرای برنامه‌های مهیج آن از جمله سفرهای برآب‌وآب و مراسم شهری ندارند و عشق مقوم خانواده هسته‌ای، اسطوره خود را کم کرده است.

به اعتقاد این جامعه‌شناس، آخرین موضوع، عقل سرگردانی است که به سبب گسترش ارتباطات و پیدا شدن عقل‌پردازان جدید به عنوان بلاگر و مروجان زندگی بهتر اینستاگرامی و غیره، رواج پیدا کرده است؛ عقل سرگردانی که اگرچه فاقد برهان و ادله است، اما توسط بسیاری از زنان بر اساس تجربه‌های شخصی، روش‌های آزادانه و راحت از آقا بالا سر را ترویج می‌کنند. این موضوع برای افرادی که اسطوره زندگی مشترک آنها کم شده باشد و شروع به روایت تازه‌ای برای خود کرده باشند، توجیه استدلال دوچندانی برای داشتن زندگی راحت، بدون مزاحم و استراحت مطلق در تنهایی را ایجاد می‌کند؛ لذا هر مرد زنی که در زندگی خانوادگی سرخورده بوده و صمیمیت خوبی را در روایت اول زندگی‌شان تجربه یا دریافت نکرده باشد، مستعد توجیه بوده و شجاعت رهایی پیدا خواهد کرد.

زینالی در ادامه به موضوع دیگری نیز

جدید تنهایی در متاورس توانود مردم را به خودخواهی، تنهایی و سرگردان کردن ذهن‌ها تشویق کند.

▪ **تأثیر الگوهای اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی و رسانه در تجرد گرایی**

دکتر انوشه عاشوری، روانشناس نیز با بیان اینکه باید بپذیریم که دنیا هر روز در مسیر رشد و پیشرفت است به «ایران» توضیح می‌دهد: متولیان امر باید بسیار هوشمندانه از پیشرفت‌های علم و تکنولوژی برای پیشرفت و رشد صحیح افراد جامعه بهره‌جسته و همچنین برای رفاه بیشتر و رشد افراد جامعه برنامه‌ریزی کنند. نمی‌توان با استفاده از روش‌های

تأمل این است که آیا شبکه‌های اجتماعی باعث چنین آسیب‌هایی می‌شود. در پاسخ، معتقدم توجه به ۳ اصل می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد؛ اهمیت سواد رسانه، اهمیت فرهنگ‌سازی درست و اهمیت آسیب‌های عمیق روانی که مورد توجه و بررسی قرار نگرفته است.

عاشوری با تأکید بر اهمیت بالای سواد رسانه در تعریف این مقوله می‌گوید: سواد رسانه‌ای نوعی درک منکی بر مهارت است که می‌توان براساس آن انواع رسانه را از یکدیگر تمیز داد و این تعریف بر اهمیت مهارت‌های شناختی و تکنیک‌های بینش تأکید فراوان دارد. از طرفی می‌توان سواد

▪ **انوشه عاشوری: به نظر می‌رسد، آموزش صحیح به افراد جامعه توسط متخصصین واقعی حوزه‌های روانشناسی و جامعه‌شناسی ضروری است. قانون مشاوره قبل از طلاق مدتی است مورد توجه مراجع قرار گرفته و جزو الزامات شده است، آیا وقت آن نرسیده تا به جای اینکه پس از رسیدن به پایان مسیر، آسیب‌شناسی و گفت‌وگو کنیم در طول مسیر ارزیابی مستمر داشته باشیم؟ آیا وقت آن نرسیده که نهادهای اجرایی و جامعه روانشناسی و آسیب‌شناسی اجتماعی دست به کار شوند؟**

▪ **محمد زینالی اناری: مشکل اساسی در جامعه ما این است که به جای میل و عاطفه که لازمه هر رابطه گرم، دوستانه و پایدار و مقوله محوری عشق رمانتیک است، غالباً خانواده را بر سر تعهد اخلاقی و تضمین‌های مالی چفت و بست کرده‌ایم و به آن امیدواریم که دو انسان بتوانند در این ساختار خشک و قالبی از همدیگر بترسند و تا پایان عمر مدارا کنند. در حالی که هر زمان ممکن است این ترس‌ها بریزد یا راه‌های جدیدی برای ایجاد شود.**

سنتی و گاه غیرعلمی و غیراصولی در دنیایی که با یک کلیک و تایپ چند کلمه می‌توان به بخش نامحدودی از اطلاعات دسترسی پیدا کرد، به شیوه سنتی حفظ ارزش‌ها و داشتن تفکر انتقادی نسبت اجتماعی و سبک زندگی مدرن و کم‌رنگ شدن مرزهای فرهنگی دنیا، روی اهمیت ارزش‌های یک جامعه مؤثر بوده است یا خیر. باید گفت که ارزش، همیشه رسانه‌ای می‌ماند ولی ممکن است زبان بیان آن نیاز به تغییر و به‌روز شدن داشته باشد. زدوی، همیشه یک ضد ارزش بوده و خواهد بود، ولی نحوه دزدیدن اموال مردم در گذر زمان ممکن است این ترس‌ها بریزد یا راه‌های جدیدی برای توجیه و احساس رهایی ایجاد شود. این قالب سخت و وظیفه‌گرا در دوره‌های سنتی که برای ازدواج، عشق و اسطوره لازم نبود و ترس ارباب و هول رعیت آن را توجیه می‌کرد دوام داشت اما امروزه برای زندگی کردن، عشق و صمیمیت لازم است که ادبیات آن نه در مدارس فرا گرفته می‌شود، نه در داستان‌های زرد و فیلم‌های گیشه وجود دارد و نه در دکان بلاگرا یافت می‌شود. از این‌رو به محض قرار گرفتن این سه موضوع در کنار هم، زنان فعالی که این روزها بلاگرهای زیادی روی رهایی آنان از سرخورگی روایت اول زندگی و دم گوش‌شان زمزمه می‌کنند، ممکن است راه‌هایی را برگزینند. در این زمانه که به سبب کاهش رفاه خانواده‌ها در اثر تحریم و تورم، حتی عشق‌های طوفانی هم از فرط کار شدید برای گذران زندگی فرصت سفر، جشن و مکاشفه و تمرین مجدد دلدادگی را ندارند، از سوی مروجان زندگی مجردی، سرب‌آب تنهایی پس از طلاق به عنوان راهی برای استراحت و راحتی انتخاب می‌شود.

این جامعه‌شناس به عنوان راهکار و راه حل معتقد است که برای جلوگیری از زوال خانواده، لازم است علاوه بر افزایش رفاه خانواده‌ها و تلاش مسئولین برای حل مشکلات اقتصادی، به سرعت فکری به حال خانواده‌های سرخورده و دارای مشکل ارتباطی شود. اما برای یک راه اساسی، نیاز به پروراندن اسطوره‌های عشق و رونق ادبیات در دوران جوانی و میانسانی است تا همسایه شکست‌خورده، فال بین دور فلان میدان، بلاگر اینستاگرام و مروجان

رسانه را دسترسی، تجزیه و تحلیل تولید ارتباط در شکل‌های مختلف رسانه و مصرف انتقادی محتوا دانست. در این تعریف بینش مخاطب و تجزیه و تحلیل و ادراک اهداف رسانه‌ها و داشتن تفکر انتقادی نسبت به محتوای آنها مورد تأکید سواد رسانه‌ای محسوب می‌شود. آموزش سواد رسانه‌ای شامل دو تفکر انتقادی و تفکر در بهره‌گیری از رسانه‌ها است. در واقع سواد رسانه‌ای یا Media Literacy یعنی شما هنگام روبه‌رو شدن با رسانه‌ها قادر باشید آنها را تجزیه و تحلیل کنید. همه انسان‌ها حق دارند به اطلاعاتی که برای زندگی آنها ضروری است، دسترسی داشته باشند. در حقیقت رواج بیشتری داشت و در دنیای مدرن امروزی زدوی از طریق اینترنت و به صورت مجازی اتفاق می‌افتد. بسیار شنیده‌ایم که شبکه‌های اجتماعی تایوها و متعاقب آن حرمت و حیا و احترام حريم شخصی افراد را از بین برده و این مهم باعث عدم حمله آسیب‌های نبود آگاهی از نحوه تحلیل درست داده‌ها، کمالگرایی، مصرف‌گرایی، توقعات غیرواقعی از روابط، توجه افراطی به ظاهر شخصی، عدم برخورد صحیح در روابط عاطفی و زوجین و والدین با فرزندان و موارد دیگری از این دست است.

او اهمیت فرهنگ‌سازی علمی و صحیح را که در جایگاه دوم قرار گرفته، این‌گونه توصیف می‌کند: امروزه در جوامع در حال توسعه شاهد پارادوکس بزرگی بین قوانین سنتی حاکم در جامعه و تمایل منفعت‌طلبانه اعضای جامعه به سمت مدرن شدن هستیم. خنمی که در ویتترین رسانه‌ها، آزادی و دموکراسی و استقلال را حق خود می‌داند و از طرفی هنگام ازدواج، به تعداد سکه برای مهریه و زندگی لاکچری

که وظیفه تأمین آن را توسط مرد می‌داند، تأکید زیادی دارد. مردی که معتقد است، چندین فرزند می‌خواهد و زمان برگشت از محل کار باید شاهد یک خانه تمیز و به اصطلاح بوی قورمه سبزی باشد و از طرفی معتقد است همسرش باید در هزینه‌های زندگی به پای او کار کند. یا همسر خانه‌دار دوست دارد و زندگی سنتی می‌خواهد در حالی که تصویر زن جذاب را در اینستاگرام و شبکه‌های مجازی از سوپر استارهای مد

دنبال می‌کند. این پارادوکس در کنار سیاست تجاری شبکه‌های اجتماعی لزوم توجه به آگاهی شناختی و تحلیل صحیح وقایع زندگی را دوچندان می‌کند؛ چرا که عدم توجه به این مهم آسیب‌های اجتماعی، روانی و حتی جسمی جبران‌ناپذیری را به دنبال خواهد داشت.

عاشوری با اشاره به آخرین نکته بیان می‌دارد: در خصوص نکته سوم و اهمیت توجه به آسیب‌های روانی، باید گفت در کنار سواد رسانه و تأثیر فرهنگ‌سازی درست و علمی در جامعه، باید به تضادهای عمیق روان آدم‌ها نیز که ریشه در کودکی و آسیب‌های دوران رشد دارد نیز توجه

کرد. اینکه چرا برخی افراد تمایل زیادی به دیده شدن به دروغ دارند و اینکه چرا برخی دیگر در روابط متعدد قرار می‌گیرند، اینکه فضایی مثل اینستاگرام محیط تجربه روابط متعدد را حتی به صورت مجازی در افرادی که آسیب دارند، مهیا می‌کند. پس توجه به آسیب‌های روانی و رشدی اهمیت خیلی زیادی خواهد داشت. ویتترین‌های پرزرق و برق غیرواقعی افراد، احساس بی‌کفایتی را در سایرین به دنبال خواهد داشت، چرا که از پشت پرده این ویتترین‌ها مطلع نیستیم. حضور روانشناسان علمی در این میان بسیار الزامی است، چرا که روانشناسان زرد نیز تأثیرات زیادی بر تفکرات غیرواقعی افراد داشته‌اند و به دنبال آن سرخورگی ناشی از نبود موفقیت نتایج تجویز شده توسط افراد غیرمتخصص بسیار اهمیت دارد.

▪ **سلامت عمومی جامعه را تضمین کنیم**
وی ادامه می‌دهد: در نهایت آنچه مسبب کاهش آمار طلاق خواهد شد، ارائه راه حل‌های درست، آسان و منطقی است. عاشوری در این خصوص معتقد است: آموزش صحیح به افراد جامعه توسط متخصصین واقعی حوزه‌های روانشناسی و جامعه‌شناسی ضروری است. قانون مشاوره قبل از طلاق مدتی است مورد توجه مراجع قرار گرفته و جزو الزامات شده است. آیا وقت آن نرسیده تا به جای اینکه پس از رسیدن به پایان مسیر، آسیب‌شناسی و گفت‌وگو کنیم در طول مسیر ارزیابی مستمر داشته باشیم؟ آیا وقت آن نرسیده که نهادهای اجرایی و جامعه روانشناسی و آسیب‌شناسی اجتماعی دست به کار شوند؟

این روانشناس در خاتمه اضافه می‌کند: غربالگری اولیه، لزوم بررسی‌های فرهنگی در خانواده توسط مراکز و افراد توانمند در این حوزه، آموزش‌های مستقیم و توجه به سواد رسانه، ارزیابی و چکاپ مستمر روانی و عاطفی خانواده‌ها، می‌تواند چاره مشکل طلاق و ارتباطات نامناسب و ضد ارزش‌های بنیادی جامعه باشد. در این بین روش‌های پرورنده‌های سلامت روان، آموزش مستمر مسیرهای توسعه فردی در کنار پرورنده‌های سلامت جسمی می‌تواند چرخه سلامت عمومی جامعه را تضمین کند.

عکس تزئینی است

نظام روانشناسی و مشاوره کشور منتشر شد که نشان می‌دهد اغلب همین افراد به اصطلاح کارشناس، یا اصلا روانشناس نیستند یا اینکه جزء دسته روانشناسان زرد تلقی می‌شوند. اما به هر ترتیب صحبت‌های آنها در سوق دادن شهروندان به سمت زندگی مجردی بسیار مؤثر است. در کنار این موضوعات، نباید فراموش کرد که تأکید بر برخی کلیه‌واژه‌ها در فضای

مجازی این روزهای ایران، در گسترش زیست مجردی مؤثر است. آنچنان که در بسیاری از پیج‌های مجازی بر چند موضوع همچون محدودیت آور بودن زندگی متاهلی، راحت بودن زندگی مجردی و تنوع داشتن در روابط در زندگی مجردی از موضوعاتی است که در فضای مجازی مطرح می‌شود و این کلید واژه‌ها در ذهن شهروندان ایرانی در این سال‌ها در اثر تکرار جا افتاده است و حتی برخی شهروندان از آن به عنوان یک منبع رفتاری استفاده می‌کنند.

حالا به نظر می‌رسد که پادزهر این موضوع را می‌توان در گسترش سواد رسانه‌ای جست‌وجو کرد. چرا که گسترش و افزایش سواد رسانه‌ای در میان شهروندان قطعاً می‌تواند سبب شود آنها به این آسانی هر راهنمایی و توصیه‌ای را نپذیرند. ضمن اینکه با بدین هر محتوایی در فضای مجازی آن را در تصمیم‌گیری‌های شخصی خود برای زندگی‌شان دخالت ندهند.